

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ปัญหาความไม่เสมอภาคระหว่างเพศชาย และเพศหญิงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นทางด้านสังคมนับตั้งแต่ระดับการประกอบอาชีพ อาชีพที่ได้รับการยกย่องจากสังคมมักจะมีแต่ผู้ชายเท่านั้น แม้กระทั่ง ณ ตำแหน่งหน้าที่การงานที่อยู่ในสายอาชีพเดียวกันพบว่า หัวหน้างานยังมีสัดส่วนของผู้ชายเสียส่วนใหญ่ หรือในด้านการเมืองนั้นสังเกตได้จากตำแหน่งทางการเมืองระดับสูงที่จำนวนรัฐมนตรีในคณะรัฐบาลจะมีสตรีเข้าร่วมเป็นเพียงส่วนน้อย สภาวะการณ์ดังกล่าวไม่มีข้อยกเว้นไม่ว่าจะเป็นระบบการเมืองในโลกเสรีหรือในโลกสังคมนิยม¹ สำหรับประเทศไทยเองก็เช่นเดียวกัน ถึงแม้ว่าสตรีไทยจะได้รับสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนสตรีชาวยุโรปอยู่หลายประเทศก็ตาม แต่กว่าที่สตรีไทยจะสามารถได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็จวบจนกระทั่ง พ.ศ.2492²

จากประเด็นปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศที่เกิดขึ้นนั้นสังคมส่วนใหญ่ (ซึ่งเป็นสังคมที่เพศชายถือครองอำนาจอยู่แล้ว) ได้ออกมาอ้างความชอบธรรมในการก่อให้เกิดลักษณะดังกล่าวผ่านทางเหตุผลว่า มีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางชีวภาพระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง ซึ่งความแตกต่างทางชีวภาพนี้จะเป็นตัวกำหนดความแตกต่างทางความสามารถและพฤติกรรมระหว่างเพศ โดยเริ่มตั้งแต่โครโมโซมและฮอร์โมนทางเพศที่ต่างกัน ผู้หญิงธรรมดาโครโมโซม X สองตัว ส่วนผู้ชายธรรมดาโครโมโซม X หนึ่งตัวและโครโมโซม Y หนึ่งตัว มีอวัยวะสืบพันธุ์ที่ต่างกันภายนอก และมีเวลาของการหลังฮอร์โมนทางเพศแตกต่างกัน โดยที่ฝ่ายหญิงมีลักษณะเป็นรอบเดือน จากความแตกต่างดังกล่าวต่อมาได้กลายมาเป็นพื้นฐานให้แก่ทฤษฎีหลายทฤษฎีที่กล่าวถึงความแตกต่างทางจิตใจของเพศโดยมักจะกล่าวอ้างว่า เป็นเพราะฮอร์โมนทางเพศที่เข้าสู่สมองของผู้หญิงและผู้ชายนั้นมีความแตกต่างกัน อันจะส่งผลทำให้พฤติกรรมทางเพศที่แสดงออกมามีความแตกต่างกันตามไปด้วย ดังนั้นผู้ชายจึงมักถูกอธิบายว่าเป็นเพศที่มีลักษณะของความแข็งแรงไม่ใช้อารมณ์มาก เป็นกลาง มีเหตุผลมาก มีความมั่นใจในตัวเอง ส่วนผู้หญิงก็จะถูกมองว่า เป็นเพศที่อ่อนแอ มีอารมณ์อ่อนไหว ไม่เป็นอิสระ ไม่มีเหตุผล ไม่มีความมั่นใจในตัวเองตั้งขึ้นอยู่กับผู้อื่น

¹ กาญจนา แก้วเทพ, อดีตศาสตร์ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เจเนเดอร์เพรส, 2535), หน้า 45.

² ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ ษ์ภูเสน, การพัฒนาสตรีในพระพุทธศาสนา (กรุงเทพฯ: บริษัทสองสยามจำกัด, 2539), หน้า 24.

เสมอ³ อย่างไรก็ตาม การศึกษาการเชื่อมโยงระหว่างเพศ ฮอริโมน และพฤติกรรมยังไม่เป็นที่ประจักษ์ชัดนักจึงไม่สามารถนำมายืนยันได้อย่างสมเหตุสมผล

แต่กระนั้นลักษณะทางเพศที่เกิดขึ้นมาแท้จริงแล้วน่าจะมีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมในสังคมที่มีโครงสร้างวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเสียมากกว่า ซึ่งโครงสร้างวัฒนธรรมของแต่ละสังคมจะมีรูปแบบเป็นเช่นใดนั้นขึ้นอยู่กับว่าสังคมนั้นๆ มีเพศใดเป็นผู้ถือครองอำนาจอยู่ เพศนั้นก็จะสามารถมีสิทธิเข้าไปกำหนดโครงสร้างทางสังคม และวัฒนธรรมกลมกลืนให้สมาชิกในสังคมมีลักษณะทางความคิดและการประพฤติปฏิบัติเป็นไปตามความต้องการของเพศตน โดยเป็นไปในลักษณะเอื้อประโยชน์ให้แก่เพศของตนมากที่สุด ทั้งนี้ข้อโต้แย้งดังกล่าวสามารถยืนยันได้จากผลงานวิจัยของมาร์กาเรต มีด ที่ศึกษาชนเผ่าวิกินีสามชนเผ่าและพบว่า การยอมรับในสายตาของสังคมปัจจุบัน เกี่ยวกับลักษณะตามธรรมชาติของผู้ชายและผู้หญิงดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นไม่สามารถใช้ได้กับกลุ่มคนเหล่านี้⁴ นอกจากนี้ยังมีเหตุผลอีกประการหนึ่งที่สามารถนำมาปฏิเสธข้ออ้างทางชีวภาพนั้นก็คือ ถึงแม้ว่าคุณสมบัติทางชีวภาพอาจจะมีส่วนมากกำหนดลักษณะทางเพศ แต่โดยธรรมชาติแล้วนั้นธรรมชาติได้สร้างมนุษย์ให้มีความสามารถในการยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนตัวเองได้ ซึ่งไม่มีสิ่งใดสามารถกำหนดให้มนุษย์ดำรงคงอยู่อย่างตายตัว มนุษยชาติ คือ สิ่งที่สามารถก้าวพ้นให้อยู่เหนือธรรมชาติได้เสมอ⁵ ดังนั้นเราอาจจะกล่าวได้ว่า การที่สังคม (ซึ่งเป็นสังคมของเพศชาย) นำข้ออ้างเรื่องความแตกต่างทางธรรมชาติมาใช้เปรียบเทียบความสามารถระหว่างผู้ชายและผู้หญิงนั้น อันที่จริงแล้วมิใช่เป็นปัญหาที่ธรรมชาติเป็นผู้สร้างขึ้น แต่กลับกลายเป็นประเด็นปัญหาทางการเมืองที่ถูกสร้างขึ้น เพื่อการแสวงหาอำนาจและต้องการครอบครองอำนาจของเพศชาย ในอันที่จะให้เพศของตนขึ้นมามีความเป็นใหญ่อยู่เหนือเพศตรงข้ามในความสัมพันธ์ระหว่างเพศนั่นเอง

ศาสนาก็เป็นส่วนหนึ่งในโครงสร้างทางวัฒนธรรมที่สำคัญในการกลมกลืนทางความคิด ความเชื่อให้สมาชิกในสังคมยอมรับและคล้อยตามในแนวความคิดดังกล่าว ซึ่งสาเหตุที่ศาสนามีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อความคิด ความเชื่อของคนก็เนื่องมาจากมนุษย์นั้นรู้สึกว่าการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมล้วนแต่เต็มไปด้วยอันตรายและความไม่แน่นอน ฉะนั้นจึงจำเป็นที่มนุษย์จะต้องแสวงหาสิ่งที่ยึดเหนี่ยวเป็นที่พึ่งพิงให้แก่จิตใจ ศาสนาจึงถือกำเนิดขึ้นมาจากพื้นฐานดังกล่าว และเมื่อศาสนาเป็นสิ่งที่ช่วยให้มนุษย์สามารถใช้เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจย่อมส่งผลทำให้ไม่ว่าศาสนา

³ พรพีโล ฌม็งรักซ์ส์ตว์, ปรัชญาผู้หญิง (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 3.

⁴ Margaret Mead, Sex and Temperament in Three Primitive Societies, 1968, P. 259, อ้างถึงใน พรพีโล ฌม็งรักซ์ส์ตว์, ปรัชญาผู้หญิง, หน้า 14.

⁵ กาญจนา แก้วเทพ, อดีตศาสตร์, หน้า 23.

จะสอนให้คิด ให้เชื่อ ให้ปฏิบัติ เป็นไปแนวทางใดอย่างใบนั้นมนุษย์ส่วนใหญ่ก็พร้อมที่จะยึดถือและปฏิบัติตามโดยมักจะไม่ค่อยมีข้อสงสัยหรือโต้แย้งใดๆ

สำหรับในสังคมไทยเองก็เป็นอีกหนึ่งในหลายสังคมที่สถาบันศาสนามีอิทธิพลเป็นอย่างมากในการเข้ามากำหนดกรอบชี้แนะทางความคิด ความเชื่อให้สมาชิกในสังคมยอมรับและประพฤติปฏิบัติคล้อยตามโดยเฉพาะศาสนาพุทธซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ และนับตั้งแต่เมื่อครั้งที่ศาสนาพุทธเข้ามาประดิษฐานในสังคมไทยนั้นศาสนานี้ก็ตกอยู่ในความควบคุมดูแลของภิกษุสงฆ์หรือเพศชายมาตั้งแต่เริ่มต้น ฉะนั้นโครงสร้างหรือการประพฤติปฏิบัติในพุทธศาสนาจึงถูกครอบงำให้อยู่ภายใต้ระบบปิตาธิปไตย (Patriarchy) โดยยึดถือตามประเพณีนิยมมาตลอด และด้วยเหตุที่โครงสร้างการถือครองอำนาจดังกล่าวเป็นโครงสร้างที่ถูกควบคุมโดยเพศชายส่งผลทำให้เพศหญิงจึงถูกกีดกันออกจากตำแหน่งที่มีอำนาจในสถาบันศาสนาผ่านข้อเหตุผลในเรื่องของวิธีการบวชอันมีเรื่องของนิกายเข้ามาเกี่ยวข้อง

จากข้อเหตุผลที่ถูกสร้างขึ้นมาเป็นเวลานานนี้ได้ครอบงำความคิดความเชื่อของบุคคลส่วนใหญ่ในสังคม โดยเฉพาะผู้หญิงให้เชื่อในคำบอกดังกล่าวจนเกิดการยอมรับในสถานภาพและบทบาทของตนอย่างสนิทใจ ถึงขนาดที่ว่า ในหมู่สตรีด้วยกันเองยังออกมาต่อต้านการกระทำของสตรีบางกลุ่มที่พยายามออกมาเรียกร้องหรือมีท่าทีปฏิเสธแนวความคิดที่แตกต่างไปจากที่สังคมกำหนดเอาไว้ ลักษณะข้ออ้างซึ่งดำรงอยู่ควบคู่กับสังคมไทยนี้ส่งผลทำให้บทบาทในพุทธศาสนา ระหว่างเพศชายและเพศหญิงดำเนินอยู่บนพื้นฐานของความไม่เสมอภาคมาโดยตลอด โดยที่ผู้หญิงจะถูกจำกัดบทบาททางเพศในพุทธศาสนาให้เป็นเพียงแค่ผู้ส่งเสริมสนับสนุนพุทธศาสนาเท่านั้น ไม่มีโอกาสที่จะได้ศึกษาหาความรู้ทางศาสนาโดยตรงจากพระสงฆ์ผ่านประเพณีการบวชหรืออุปสมบท แต่ในทางตรงกันข้ามผู้ชายกลับเป็นเพศที่มีบทบาทในการเป็นผู้สืบทอดพุทธศาสนาแต่เพียงเพศเดียว และเมื่อใดที่ผู้ชายมีความประสงค์ที่จะแสวงหาความรู้ทางธรรมโดยวิธีการบวชเรียนเป็นพระภิกษุ สามเณร กลับสามารถกระทำได้

การบวชเป็นเพศบรรพชิตในสังคมไทยยังคงเป็นสิ่งที่ถูกสงวนไว้สำหรับผู้ชายอยู่ การที่ผู้หญิงจะออกมาเรียกร้องขอบวชเป็นภิกษุณีจึงถูกปฏิเสธและไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมรวมถึงองค์กรทางศาสนาที่คอยกำกับดูแลเรื่องนี้อยู่ ดังจะเห็นได้จากกรณีของนายนิรันทร ภาษิต ที่สนับสนุนให้บุตรสาวสองคนบวชเป็นภิกษุณีในระหว่างปี พ.ศ.2470 ภิกษุณีทั้งสองคือ ภิกษุณีสาระ และจงดี้ได้ถูกจับกุมคุมขังและบังคับให้เปลื้องจีวรทั้งคณะสงฆ์และรัฐบาลร่วมกันแสดงการต่อต้านการที่สตรีบวชเป็นภิกษุณีอย่างเปิดเผย นอกจากนี้คณะสงฆ์ยังได้ออกกฎหมายห้ามมิให้พระภิกษุองค์ใดให้การบวชแก่สตรีเพื่อเป็นภิกษุณี สามเณรี หรือสิกขมานา กฎข้อนี้ยังคงบังคับใช้เรื่อย

มา⁶ ส่วนทางออกที่สังคมไทยมีให้กับสตรีที่ปรารถนาจะออกบวชก็คือ อนุญาตให้สตรีบวชนุ่งขาวห่มขาวรักษาศีล 8 หรือศีล 10 โดยเรียกว่า “แม่ชี” ได้ แต่ทั้งนี้ฐานะของแม่ชียังคงเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ในปัจจุบันว่าจะจัดให้อยู่ในพุทธบริษัทใดจะเป็นภิกษุณีหรืออุบาสิกา ถ้าจะจัดก็คงอยู่ในระดับอุบาสิกาเท่านั้น แต่ปัญหาที่ตามมาก็คืออุบาสิกาจะต้องไม่ใช่ผู้บวชในขณะที่แม่ชีเป็นผู้บวชแตกต่างไปจากคฤหัสถ์อุบาสิกา นอกจากนี้ปัญหาเรื่องฐานะของแม่ชีแล้วยังมีปัญหาเรื่องภาพลักษณ์ของแม่ชี ซึ่งฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ ผู้สนับสนุนการบวชภิกษุณีได้กล่าวถึงภาพลักษณ์ของแม่ชีในปัจจุบันว่า ยังคงตกต่ำอยู่มาก โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับภิกษุสงฆ์จะเห็นว่า ในมุมมองของสังคมมองการบวชชีเป็นเพียงร่วมเงาให้แก่ผู้ที่ประสบความล้มเหลวในชีวิตทางโลกและมักจะเป็นที่ดูถูกเหยียดหยามของสังคม นอกจากนี้สิ่งที่ทำให้ภาพลักษณ์ของแม่ชีตกต่ำลงไปอีกก็คือ การที่แม่ชีส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ไม่มีลูกหลานคอยดูแล ไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจทำให้ต้องออกมาขอทานส่งผลให้เป็นที่รังเกียจของสังคม⁷ ดังนั้นสถาบันแม่ชีจึงยังมีช่องทางออกที่ดีและเป็นที่ยอมรับของผู้หญิงไทยที่ปรารถนาจะใช้ชีวิตทางศาสนา เท่ากับว่าโอกาสทางการศึกษาในพุทธศาสนาของผู้หญิงยังคงถูกจำกัดอยู่เช่นเดิม

ลักษณะการปฏิเสธขององค์กรทางศาสนาไทยที่มีให้ผู้หญิงได้รับโอกาสเสมอเหมือนผู้ชายในการออกบวชเป็นเพศบรรพชิตนั้น หากนำมาพิจารณาภายใต้บริบททางสังคมและการเมืองในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่า เป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักการพื้นฐานที่สำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั่นก็คือ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้ปลอดพ้นจากการใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรมของรัฐหรือของผู้อื่น รวมถึงการคุ้มครองความเสมอภาคทางกฎหมายของบุคคล⁸ ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้ได้ปรากฏเป็นพื้นฐานอยู่ในเนื้อหาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (อันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ) พุทธศักราช 2540 หมวด 3 ที่ว่าด้วยเรื่อง สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา 30 ในเรื่องความเสมอภาคของบุคคลโดยกล่าวไว้ว่า “บุคคลย่อมเสมอภาคในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สถานภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถ

⁶ ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ ษฎุเสณ, การพัฒนาสตรีในพระพุทธศาสนา, หน้า 44.

⁷ ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์, มาตสตรีนในพระพุทธศาสนา (กรุงเทพฯ: บริษัท สารมวลชน จำกัด, 2528), หน้า 49.

⁸ สถาบันกฎหมายอาญา, รัฐธรรมนูญใหม่จะมีอะไรใหม่ (กรุงเทพฯ: มูลนิธิอาเซียน, 2541), หน้า 28.

ใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”⁹

จากบทบัญญัติดังกล่าวซึ่งเป็นกฎระเบียบที่กำหนดขึ้นมาบังคับใช้ในทางโลกนั้นสังเกตได้ว่า มีความพยายามที่จะทำให้คนทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอเหมือนหรือทัดเทียมกันให้มากที่สุดตามหลักพื้นฐานประชาธิปไตย โดยจะต้องไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางกายภาพมาเป็นตัวแบ่งแยก แต่บทบัญญัติของสงฆ์ (ศาสนบัญญัติ) ซึ่งถือเป็นกฎระเบียบทางธรรมนั้นกลับมีลักษณะที่สวนทางกันอยู่ โดยบทบัญญัติทางธรรมนั้นลึกๆ แล้วยังมีอิทธิพลในเรื่องความแตกต่างทางเพศมาคอยเป็นตัวกำหนดหรือจำกัดสิทธิในการเข้าร่วมกิจการทางศาสนาอยู่ ทั้งนี้ความพยายามในการที่จะแก้ไขความขัดแย้งที่ดำรงอยู่ดังกล่าวโดยให้อำนาจรัฐเข้าไปแทรกแซงให้มีการปรับเปลี่ยนแก้ไขนั้นเป็นเรื่องค่อนข้างลำบาก เนื่องจากลักษณะสังคมไทยในอดีตที่ผ่านมาอำนาจของสถาบันศาสนาซึ่งเป็นสถาบันที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ ความคิด ความเชื่อของคนมักจะมีอิทธิพลอยู่เหนือสถาบันรัฐในลักษณะที่ว่า รัฐมีท่าทีที่จะยอมรับหรือเห็นด้วยในกฎระเบียบทางศาสนาเป็นผู้บอกกล่าวหรือกำหนดขึ้น โดยที่รัฐจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวในกิจการของศาสนาถ้าไม่มีความจำเป็นจริงๆ เพราะถ้ารัฐเข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือเข้าไปเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ความศรัทธาของประชาชนการกระทำดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพความมั่นคงของรัฐได้

จากสภาพการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นถึงแม้ว่า จะมีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญรับรองความเสมอภาคระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงเอาไว้ก็ตาม รวมถึงการให้อำนาจรัฐซึ่งถือเป็นกลไกอันสำคัญสามารถที่จะเข้าไปดูแลและตรวจสอบกฎระเบียบในการประพฤติปฏิบัติของสถาบันศาสนาได้ แต่กรอบข้อเหตุผลที่เกิดขึ้นจากการสร้างของสถาบันศาสนานั้นมีอิทธิพลครอบงำความคิด ความเชื่อของคน ทั้งสังคมรวมถึงตัวรัฐด้วยให้คล้อยตามและยอมรับในคำบอกดังกล่าวส่งผลทำให้ช่องทางที่เปิดโอกาสให้แก่อำนาจรัฐสามารถเข้าไปจัดการได้นั้นเสมือนหนึ่งต้องถูกปิดลง ฉะนั้นกลไกหลักที่สำคัญที่จะช่วยแก้ไขเปลี่ยนแปลงอันนำไปสู่ความเข้าใจที่ถูกต้องได้นั้นจึงวนกลับมาอยู่ที่ตัวสถาบันศาสนาเอง นั่นก็คือ กรรมการมหาเถรสมาคม ว่าจะมีท่าทียอมรับในการปรับเปลี่ยนแก้ไขต่อเรื่องดังกล่าวหรือไม่อย่างไร

ดังนั้นในงานศึกษาชิ้นนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาปฏิบัติการในการปรับตัวของสถาบันศาสนาในเรื่องของความเสมอภาคทางเพศว่า จะมีการปรับตัวให้สอดคล้องตามกระแสสังคมปัจจุบันที่มุ่งเน้นใน

⁹ ธีระพล อรุณะภักดิ์, ปราโมทย์ พิพัฒน์นาคัย, สถาพร ลิ้มมณี, ไพฑูรย์ นาคฉำ และชาติวิวัฒน์ ชาติกรกุล, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2542), หน้า 17.

เรื่องความเสมอภาคโดยสามารถเปิดกว้างยอมรับแนวทางใหม่ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อสถาบันศาสนาที่จะสามารถกระทำให้ผู้ชายและผู้หญิงได้รับความเสมอภาคในการออกบวชในพุทธศาสนาให้เกิดขึ้นนั้นได้หรือไม่ ทั้งนี้ในการศึกษาดังกล่าวมุ่งเห็นว่า ถ้าสถาบันศาสนาซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐานที่พัฒนาความคิดและจิตใจของคนมีการตระหนักถึงความเสมอภาค และปรับเปลี่ยนท่าทีในการยอมรับความเสมอภาคทางเพศระหว่างผู้ชายและผู้หญิงแล้วนั้น ก็น่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นรากฐานต่อไปในอนาคตสำหรับสถาบันอื่นๆ ในสังคมให้มีการตระหนักถึงความเสมอภาคตรงนี้มากขึ้น ความสัมพันธ์ของคนในสังคมก็จะดำรงอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคทางเพศปราศจากซึ่งการกีดกันทางอำนาจระหว่างเพศ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะที่แท้จริงของข้อเหตุผลที่สถาบันพุทธศาสนาไทยไม่อนุญาตให้บวชผู้หญิงเป็นภิกษุณีได้
2. เพื่อศึกษาถึงการปรับเปลี่ยนท่าทีของสถาบันพุทธศาสนาไทยที่มีต่อความเสมอภาคทางโอกาสในการออกบวชเป็นภิกษุณีของผู้หญิง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาความเสมอภาคและโอกาสของผู้หญิงที่ได้รับภายใต้สังคมพุทธศาสนาของไทยแล้ว ศึกษาในส่วนข้อเหตุผลที่สถาบันพุทธศาสนาไทยนำมาใช้กล่าวปฏิเสธการอนุญาตให้ผู้หญิงไทยออกบวชเป็นภิกษุณี จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างเหตุผลดังกล่าวกับข้อบัญญัติในพระไตรปิฎกว่า มีลักษณะที่สอดคล้องหรือแตกต่างกันอย่างไร อันจะนำมาสู่การประเมินลักษณะของข้อเหตุผลดังกล่าวว่า มีสถานภาพเป็นเพียงข้ออ้าง ที่อยู่นอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ในพระไตรปิฎก หรือเป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏตรงตามพระไตรปิฎก นอกจากนี้ยังศึกษาปฏิกริยาของสถาบันดังกล่าวว่า สามารถที่จะปรับเปลี่ยนท่าทีที่เปิดกว้างยอมรับความเสมอภาคทางโอกาสในการออกบวชระหว่างผู้ชายและผู้หญิงในพุทธศาสนาให้เกิดขึ้นได้หรือไม่

1.4 สมมติฐานในการวิจัย

1. เหตุผลของสถาบันพุทธศาสนาไทยที่นำมาใช้ปฏิเสธการอนุญาตการบวชให้แก่ผู้หญิงมีลักษณะเป็นเพียงข้ออ้างที่อยู่นอกเหนือจากบทบัญญัติในพระไตรปิฎก

2. สถาบันพุทธศาสนาไทยยังคงไม่มีท่าทีในการปรับเปลี่ยนทัศนคติและการปฏิบัติต่อการสร้างความเสมอภาคแก่ผู้หญิง กรณีโอกาสในการออกบวชเป็นภิกษุณีให้เกิดขึ้นมาได้

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเข้าใจถึงลักษณะที่แท้จริงของข้อเหตุผลที่สถาบันพุทธศาสนาไทยนำมาใช้ปฏิเสธการอนุญาตให้บวชผู้หญิงเป็นภิกษุณี อันนำมาสู่ช่องทางให้เกิดการแก้ไขเปลี่ยนแปลงประกาศคณะสงฆ์ในภายหน้า

2. เพื่อคาดการณ์ถึงแนวโน้มความเสมอภาคทางโอกาสของผู้หญิงในการออกบวชเป็นภิกษุณีในพุทธศาสนาที่จะเกิดขึ้นแก่สังคมไทยในอนาคต

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (documentary research) โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องภิกษุณีนำมาประกอบในการพรรณนาและวิเคราะห์ นอกจากนี้ยังใช้วิธีการศึกษาโดยรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (field research) ในส่วนของรายละเอียดที่เป็นข้อเท็จจริงเฉพาะที่เกิดขึ้น โดยการไปสัมภาษณ์องค์กรทางศาสนาที่กำกับดูแลรวมไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าว

1.7 การนำเสนอ

แบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 บทด้วยกันคือ

บทที่ 1 บทนำ นำเสนอเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปของปัญหา รวมถึงวัตถุประสงค์ ขอบเขตของการวิจัย สมมติฐานในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ตลอดจนวิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่ว่าด้วยเสรีภาพ ความเสมอภาค อิทธิพล การกระทำที่มีเหตุผล วาทกรรม รวมถึงงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 ปฏิกริยาของสถาบันศาสนาต่อการบวชภิกษุณี

บทที่ 4 สาเหตุการไม่ปรับตัวของสถาบันศาสนากรณีการบวชภิกษุณี

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ